

האם רצח אישה הרה מהווה רצח כפול?

מחלוקת שנידונה עוד מימי התנ"ך נוגעת לשאלת מעמדו של העובר; מהם זכויותיו והאם נחשב ליצור חי? התשובה על כך תכתיב את ההשלכות החוקיות במישור הפלילי במקרה של רצח אישה הרה. עו"ד אסף דוק מסביר האם רצח אישה הרה מהווה רצח כפול על-פי הדין הפלילי.

מה מעמדו של העובר לפי ההלכה היהודית?

המשפט העברי קובע כי העובר הינו יצור חי והעובדה כי תלוי הוא באמו לא מהווה היתר להרגו. במשנה נקבע כי רצח תינוק היוצא מרחם אמו נחשב לחטא שעונשו עונש מוות, דבר שאינו נפסק בנוגע לרצח עובר. כיצד חוק העונשין במדינת ישראל מתייחס למעמדו המשפטי של העובר?

מה מעמדו של העובר על פי חוק העונשין?

חוק העונשין מקבל במובן מסוים את ההלכות שנידונו במקורות היהודיים וקובע לפי סעיף 308 כי אדם נחשב כאדם בעל זכויות חוקיות ומשפטיות, רק משעה שיצא חי כולו מבטן אמו. העובר נחשב לאדם כאמור, גם אם טרם נשם, טרם נכרת חבל טבורו ובין אם יש לו מחזור דם או לא.

בפרשת דולברג (תיק פלילי חמור 854/80), הואשם מנהל מחלקת יולדות, רופא מיילד במקצועו, בדיון רשלנות פושעת ובעבירת גרימת חבלה חמורה ובהריגה, שכן הוא טיפל במספר יולדות שבמהלך לידתן מתו עובריהן. הפרשה עוררה סוגיות מורכבות בנוגע לרצח עובר נעדר זכויות. סעיף 308 לחוק העונשין שנידון בפסקה הקודמת, עומד מול סעיף 33(א)(6) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות אשר מתיר לבית המשפט למנות לעובר אפוטרופוס. כמו כן נקבע שניתן להוציא יילוד מגופה של אמו הנפטרת, על מנת לאפשר לו חיים וזאת לפי סעיף 6 לחוק האנטומיה והפתולוגיה. הללו עומדים כנגד העובדה שעובר נחשב לאדם בעל זכויות לזכויות משפטיות, כפי שמוגדר בסעיף 308 לחוק העונשין.

כבוד השופט קדמי פסק כי לא ניתן לראות בהמתת עובר שלא יצא חי מבטן אמו כעבירה, שכן, עובר נחשב לאדם בעל זכויות כאשר יוצא הוא חי מבטן אמו. לכן התשובה לשאלה הנידונה במאמר היא למעשה שלא ניתן להאשים אדם הרוצח אישה הרה, לפי סעיף 300 לחוק העונשין, ברצח כפול, רק אם העובר יוצא כשליבו פועם מרחם אמו. המשפט האנגלי קבע מנגד, כי אדם הפוגע בעובר כשהוא בבטן אמו, ועקב כך, העובר נפטר לאחר שנולד חי, מוגדר כעבריון שישא באחריות פלילית למותו.

האם יש לפעול בכדי לשנות את החוק?

ניתן לטעון כי עובר הנפטר לאחר שנולד חי עקב פגיעה שהופנתה כלפי האישה ההרה, היא למעשה תוצאה טבעית של האלימות שהופנתה כלפי אמו של העובר. בהתאם למקרה, בית המשפט יפסוק האם הייתה כוונה להמית את העובר ואת אמו וזאת לפי נסיבות התקיפה והסיכון שהנאשם ייצור כלפי העובר כמו לדוגמה, מספר הדקירות, האם הדקירה הייתה עמוקה ומה היה מיקום הפגיעה. גישתו של המשפט הישראלי כיום היא שלא ניתן להאשים אדם שפעל במכוון לפגיעה בעובר ובאמו, ברצח כפול. סעיף 308 לחוק העונשין קובע כי לא ניתן לראות בעובר שלא יצא מרחם אמו עם דופק, כאדם בעל זכויות משפטיות. אך האם העבריון הפוגע בעובר וממיתו לא יאשם כלל בפלילים לפי חוק העונשין?

21/11/2019

077-5006206

052-6885006

האם רצח אישה הרה מהווה רצח כפול?

פגיעה בעובר - עבירת הפסקת הריון

אדם הפוגע בעובר שלא יצא חי מבטן אמו, לא יאשם ברציחתו, אומנם הוא צפוי להיות מואשם **בעבירת איסור הפסקת הריון** לפי סעיף 313 לחוק העונשין שהעונש לצידה הוא עד **5 שנות מאסר**. סעיף זה אוסר הפסקה מדעת של הריון, בין אם בטיפול רפואי ובין בדרך אחרת, כגון הפעלת אלימות כלפי האם ועובריה.

חוק העונשין כפי שכבר צויין, אינו מכיר בעובר כיצור חי ולכן ניתן להאשים אדם הגרם למותו בעבירת רצח שדינה מאסר עולם. אומנם, יש לשקול את השינוי בחקיקה לאור השינויים הטכנולוגיים והקדמה שכן, ניתן להבחין בדופק של העובר כבר בשבועות הראשונים בבטן אמו. על כן, ניתן לקבוע כי העובר הוא למעשה יצור חי וכל פגיעה מכוונת בו המובילה להפסקת הדופק לאחר שיצא מבטן אמו, יהווה רצח כפול. ניתן אפוא לקבוע את ההאשמה ברצח גם אם אמו תשרוד אך העובר ימות.